

הדבק שמרכיב מערכות נישואים חזקות: מודל החיים של יצחק ורבקה

בעל מתקשר לאשתו ואומר: "הזמנתי חבר הביתה לארוחת ערב".

"מה? השתגעת? אני הרוגה מהעבודה, אין לי כוח לבשל והבית הפוך מהכביסה ומשחקי הילדים".

- "זהו", הוא אומר, "האידיאל רוצה להתחתן ואני רוצה שהוא יתרשם איך זה נראה..."

אנו נמצאים בתקופה הגרועה בהיסטוריה להתחתן בה. בארץ, הנישואים הפכו להיות עסקה עם שלושים אחוזי כישלון ובארצות הברית ואירופה האחוזים מתקרבים (ולפעמים עוברים) את החמישים אחוזי כישלון. נגיד את זה שוב: אנחנו מדברים על מצב בו מתוך שתי חתונות שהשתתפנו בהן, אחת תיגמר ככל הנראה בגירושין ל"ע.

זה לא פלא שגיל הנישואים מתאחר והצעירים דוחים ככל האפשר את ההחלטה להינשא. בכל מקום שומעים רווקים שאומרים: "חברים שלי מזהירים אותי לא לעשות את הטעות הזו..." [אומרים שתמיד עדיף להתחתן בבוקר, כי אם זה לא מצליח, לפחות לא הרסת יום...].

ובכן, מה קרה לנו? ומה עושים הלאה? ברור שייאוש הוא לא הפתרון, אלא מה שנדרש הוא **לימוד מחדש**. עלינו להפעיל בדחיפות תוכנית **להדרכת חתנים וכלות**, לערוך תיאום ציפיות מוצלח שילמד את הרווקים כיצד לשמר את ההתלהבות של ההתחלה בתוך החיים האמיתיים.

השבוע מקבלים מסר מעורר השראה בנושא. אנו קוראים על נישואי יצחק ורבקה והדבר המעניין הוא ש(בשפה גסה) הנישואים הללו מצליחים בצורה מקסימאלית. גיבורי הפרשה זוכים **לסיפור החיים היפה ביותר בתורה**. נישואי יצחק ורבקה הם הפעם הראשונה בה מוזכרת בתורה המילה המפורשת "אהבה": "ותהי לו לאישה ו**יאהבה**". הם לא רק ילדו ילדים ושילמו משכנתא, אלא חשו שאינם יכולים לחיות האחד בלי השני. ושנית: איננו מוצאים 'חיכוך' ביניהם. בעוד שאצל האבות האחרים מוצאים עימות מסוים - אצל אברהם זה קורה על רקע הרחקת ישמעאל ("וירע הדבר מאוד בעיני אברהם") ואצל יעקב על רקע עקרות רחל ("התחת אלוקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן?!") - אצל יצחק ורבקה מוצאים חיים הרמוניים של הבנה הדדית שנמתחים על פני יותר ממאה שנים! (ראו בהערה¹).

וזה לא שהחיים שלהם היו קלים, גם הם חוו עשרים שנות עקרות, גם הם התמודדו עם ילד סוער כמו עשו, גם רבקה כמעט נלקחה אל אבימלך, ובעיקר הם עברו התנגשות של 'רמייה' ביניהם, בו רבקה דורשת מיעקב להציג את עצמו בפני אביו כעשו, כלשון יצחק: "בא אחיך במרמה ולקח ברכתך" - קונפליקט דרמטי שהיה מפוצץ כל מערכת נישואים, ובכל זאת איננו קוראים על עימות ביניהם.

מה הסוד של יצחק ורבקה? אולי אפשר לומר שהסוד מפורש בתורה. במקרה שלהם מקדישה התורה עשרות פסוקים כדי לתאר את **שלבי בניית הקשר ביניהם**. זהו סיפור חריג שאין כמותו בכל התנ"ך. בעוד שסיפורי הנישואים בתנ"ך מתחילים מהנישואים עצמם, פרשת השבוע מתארת בהרחבה את בניית השידוך והבחירה אחד בשני. התורה מלווה את אליעזר במסעו לארם נהריים, מספרת איך הוא מחפש את המיועדת, את ההתלבטות הכל כך מוכרת אם זאת האחת והיחידה שנועדה ליצחק, את המבחן שהוא עורך לגלות אם יש בה את האופי המתאים למשפחת אברהם, ואת הדרך בה משכנע את הוריה לאפשר לה להצטרף אליו לבית החתן.

¹ לא ברור כמה שנים רבקה חיה עם יצחק, אבל הרמב"ן אומר שסיפור "פטירת דבורה מינקת רבקה" בפרשת וישלח לאחר שיעקב שב ארצה, הוא רמז למיתת רבקה עצמה (והדבר בא ברמז כדי להשמיט את העובדה שיעקב לא הספק להגיע הביתה בקבורה שלה). לפי זה יוצא שרבקה חיה עם יצחק **120 שנה**. שכן יעקב נולד 20 שנה אחרי חתונתם וכשהוא שב הביתה היה בן 99 (בלקחת הברכות היה בין 64 שנים ואחר כך נטמן בבית שם ועבר 14 שנה ועוד שהה בחוץ לארץ 20 שנה ועוד שנתיים התעכב בדרך).

יש לומר כי האריכות חושפת את השיטה איך לעשות את זה נכון. פסוקי הפרשה מגלים את התכונות לבניית מערכת נישואים חזקה ואיך להמשיך את האושר של ההתחלה בתוך השגרה האפורה.

אנו רוצים להתמקד היום בשלושה נושאים: 1. ההבנה המקדימה לפיה **אהבה לא מוצאים, אהבה יוצרים**. אהבה היא איננה אותה התאהבות ספונטאנית שפורצת מאליה במבט ראשון, אלא רגש צומח ומתפתח במהלך החיים כתוצאה מההגנה והביטחון שבני הזוג חשים האחד אצל השני.

ב. התכונה הכי חשובה לשימור מערכת יחסים היא **התכווננות רגשית**, ובעברית פשוטה: **אמפתיה ונדיבות**. זו היכולת להתעלות על האגו ולראות את החיים דרך המבט של הזולת.

ג. כל מערכת יחסים צריכה **חזון משותף**, משפט יפה אומר ש'אהבה היא שני אנשים שחולמים לאותו כיוון'. והחזון החזק ביותר הוא מחויבות הדדית לחיים של יצירה רוחנית, תורה ויראת שמים.

ב. כדי לעשות את זה הכי מעניין שאפשר, בואו נתחיל דווקא מהסוף: אחרי שהעבד חוזר הביתה עם הכלה, יצחק מכניס אותה לביתו וכאן אומרת התורה משפט מרתק:

1. בראשית כד, כז: ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה.

התורה מדגישה שהייתה ביניהם אהבה, אבל היא פרצה בעיקר אחרי החתונה. וזאת נקודה מופלאה. אנו מוצאים אצל האבות שלושה מודלים של זוגיות. אצל אברהם ושרה לא מוזכר בכלל הביטוי "אהבה". [אולי ניתן לומר כי אצל אברהם ושרה לא הייתה פניות לאהבה במובן הרגיל שלה, שכן מסכת חייהם הייתה **סוערת ולחוצה**. הארכנו בשיעור הקודם שאברהם ושרה היו המהפכנים הגדולים בתולדות האנושות, הם היו מבשרי האמונה המונותאיסטית והזוג שהפך להיות המשפיע ביותר בהיסטוריה. ביחד עברו חיים של טלטול וסערה, הם עזבו משפחה ומולדת ונדדו לארץ זרה, הם נאבקו ללדת ילדים ולגדל אותם נאמנים לחינוך היהודי והתמודדו עם עשרה ניסיונות קשים. כך שבמקום אהבה – היו אצל אברהם ושרה שיתוף פעולה הדוק ושותפות גורל שעמדה במבחן החיים הקשים].

אצל יעקב ורחל מוזכר הביטוי "אהבה" **ועוד לפני שהתחתנו**, "ויאהב יעקב את רחל". זה המודל המושלם שכל בני זוג חולמים עליו: אהבה ממבט ראשון מתוך תחושה עמוקה שנולדנו האחד עבור השני. התורה באמת מספרת כיצד יעקב עבד עבורה שבע שנים בשדה ואחר כך עוד שבע שנים, סיפור חריג שאין עוד כמותו.

ואילו אצל יצחק ורבקה מוזכר משהו באמצע: "ותהי לו לאישה ויאהבה", הוא אהב אותה אבל בעיקר **אחרי החתונה**. והשאלה מה המסר? מה החידוש בכך שבעל אוהב את אשתו? ולמה אחרי החתונה?

רמב"ן: מה טעם שיזכיר הכתוב אהבת האיש באשתו? רד"ק: הרי רוב בני אדם אוהבים נשותיהם?

בואו נחזור אחורה ונעלה עוד שתי שאלות עצומות שהעסיקו את המפרשים בכל הדורות: הפרשה מתחילה בכך ששרה נפטרה ואברהם עובר לדאוג להקמת הדור הבא. הוא קורא את אליעזר, מנהל משק ביתו וממנה אותו למשימת שדכן להביא אישה ליצחק.

זה אמור להיות פשוט, אבל אברהם מטיל עליו משימה שהיא כמעט בלתי אפשרית בדרכי הטבע. א. ללכת לארץ מולדתו, הרחק בארם נהריים (גבול סוריה-טורקיה) ולמצוא שם אישה מתאימה בין אלפי נערות לא מוכרות. ב. לשדל את הנערה להצטרף אליו בחזרה לארץ ישראל. זה מחייב לשכנע את משפחתה להיפרד ממנה ולאפשר לה להקים את חייה הרחק מהם – וזאת כאמור עם אדם מסתורי שהופיע לפני יום בבינתם בלי שהכירו אותו קודם.

2. בראשית כד: ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו ... ואשביעך בה' אלוהי השמים ואלוהי הארץ אשר לא תיקח אישה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב: כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אישה לבני ליצחק ... [אבל] ויאמר אליו אברהם השמר לך פן תשיב את בני שמה .. ואם לא תאבה האשה ללכת אחריו ונקית משבעתי זאת רק את בני לא תשב שמה.

כאן בא אחד הסיפורים הארוכים בתורה שנמתח על פני 67 פסוקים! העבד יוצא לארם נהריים עם שיירה בת עשרה גמלים ומתנות כדי לשכנע את הנערה ומשפחתה בעושר אדוניו. הוא מגיע לעת ערב ואין לו מושג מי הנערה המדוברת. הוא עושה סימן כדי לזהות את הנכונה: אבקש מהנערות מים ומי שתאמר לי "שתה וגם לגמליך אשקה" אדע שזאת היא. בדיוק רבקה מתקרבת עם כד מים על שכמה, הוא עורך לה את המבחן והיא עומדת בו בכבוד. הוא מספר להוריה את הנסים שליוו אותו והם מסכימים לשידוך. למחרת הם יוצאים בחזרה הביתה והחתן והכלה מקימים את ביתם.

כאן מעלים המפרשים לדורותיהם את אותן שתי שאלות: א. מה פתאום מצווה אברהם שליחות מוזרה כזו, להביא אישה **משם לכאן**? ממה נפשך: אם הוא רוצה אישה משם – שתישאר לגור שם ומה פתאום לנתק אותה ממשפחתה? לאידך, אם הם בין כך הולכים לגור כאן, אז תיקח אישה מכאן?

מה זו התרכובת הזו של אישה מחוץ לארץ אבל מגורים בארץ?

חמור מכך: הרי הקב"ה הרחיק אותו בדיוק משם וציווה "לך לך מארצך וממולדתך אל הארץ אשר אראך" וכי אין מספיק בנות סביבו בארץ כנען?

ואם תאמר שהשכנות הכנעניות היו עובדות אלילים, הרי האלטרנטיבה בחוץ לארץ לא הייתה יותר טובה? גם משפחתה של רבקה הייתה עובדת אלילים כפי שמספרת התורה שאליעזר לא היה יכול להיכנס לביתה משום שהבית היה מלא צלמים. הוא נאלץ להמתין בחוץ עד שלבן פינה הבית?

אברבנאל: למה ציווה אברהם שלא ייקח אישה מבנות הכנעני? ואם מפני שהיו עובדי עבודה זרה, גם בעבר הנהר היו כן ומה הועיל בתקנתו? [כפי שאמר לבן לאליעזר: 'בוא ברוך ה', למה תעמוד בחוץ, ואנכי פיניתי הבית ומקום לגמלים' – וברש"י: 'פיניתי הבית' מעבודה זרה].

השאלה גדולה יותר לאור החידוד החשוב שמביאים המפרשים (עקדת יצחק, הפירוש השני ברמב"ן): אברהם לא ציווה את העבר להביא אישה **ממשפחתו**. נכון שהמציאות הסופית הייתה שרבקה הייתה ממשפחת אברהם, אבל אברהם לא התנה זאת בכתב השליחות אלא רק הזכיר כאמור "אל ארצי ואל מולדתי תלך". הנושא היה מישהי **משם**, מארצי והעיר בה נולדתי. והשאלה עצומה: במה בנות חו"ל יותר טובות מבנות הארץ? ואדרבה, הרי אברהם צווה "לך לך מארצך וממולדתך"?

זאת ועוד: הרי אברהם לא היה צריך לחפש מסביב. מול עיניו עמדה הצעת שידוכים מעולה ממשפחה כנענית שהוא הכיר היטב. חז"ל לומדים מהפסוקים כי לאליעזר עצמו הייתה בת מעולה והחלום שלהם היה להתחתן עם משפחת אברהם. יש לכך רמז דק בתורה, דרך אות ו' אחת:

בראשית כד: ויאמר אברהם אל עבדו ... כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק; ויאמר אליו העבד **אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי** ... ויושם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי ... ואמר אל אדני **אלי לא תלך האשה אחרי**.

שוב ושוב מעלה העבד ספקות בקשר להצלחת השליחות. גם כאשר מצווה אותו אברהם ללכת וגם כאשר הוא חוזר ומספר לבני משפחתה את סיפור השליחות, הוא מזכיר את הסיכונים בנוגע להצלחת המשימה. מדוע אליעזר מפקפק בסיכויי ההצלחה? הרמז נמצא בפעם השנייה שמזכרת המילה "אולי": התורה כותבת "אלי" בלי האות ו', כדי ללמד שבת מודע של אליעזר היה לו חלום³:

² **פחות לפטפט:** מספרים על אדמו"ר שלייווה את בנו לפגוש את בתו של ראש ישיבה במקום אחר. הם עצרו בפונדק לסעוד את ליבם והחסידיים ששמחו לפגוש את הרבי ביקשו לדעת את מטרת הנסיעה. כששמעו את שם משפחת המיועדת החלו לנבל פיהם ברכילות על אביה שאינו מתאים להשתדך עם האדמו"ר החשוב. חייך הצדיק ואמר שעכשיו הוא מבין מדוע נעשה נס קפיצת הדרך לאליעזר. שכן כל אדם שהיה פוגש בדרך היה מאריך לרכל על משפחת בתואל ולבן ומספר עד כמה אינם מתאימים לאיש האלוקים, אברהם אבינו... ומכאן שבשידוכים עדיף שלא לערב את מי שלא חייב להתערב...

³ הגר"א מחדד שהמילה "אולי" פירושה בדרך כלל במובן של "**הלוואי!**", כמו "אולי אבנה ממנה" או "אולי יישא פנים" ולכן למדו חז"ל שה"אולי" של אליעזר היה פליטת פה של תקווה מהתת מודע שהלוואי והנערה לא תבוא. וזאת בניגוד למילה "פן" כמו "השמר פן יפתה לבבכם" שמסמל **חשש ופחד**.

רש"י: 'אלי' כתיב – בת הייתה לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו⁴. אמר לו אברהם: בני ברוך ואתה ארור ואין ארור מידבק בברוך.

והשאלה עצומה: איך יתכן שאליעזר הוא יותר "ארור" מבנות חוץ לארץ? אדרבה, הרי מדובר היה באדם דגול שאברהם סמך עליו בניהול הבית, יצא אתו למלחמה להציל את לוט, והוא עמד בדרגה רוחנית גבוהה כפי שמלמד הביטוי "דמשק אליעזר" שהיה "דולה ומשקה מתורת רבו"?

שאלה שנייה מטרידה את גדולי המפרשים לדורותיהם: מה עומד מאחורי הסימן המקורי שעורך העבד כדי לזהות את הנערה המיועדת?

איך העובדה שהיא תאמר "שתה וגם לגמליך אשקה" מעידה שהיא מתאימה ליצחק? בדרך כלל כשרוצים לבדוק התאמה בין בני זוג, בודקים את הכימיה ביניהם, את נושאי השיחה המשותפים, המראה שמוצא חן בעיני שניהם, בריאות גופנית ונפשית, ואילו העבד נתפס בדבר שולי.

הגמרא כבר מקשה עליו בחריפות: מה זה מועיל שהיא תציע לו ולגמליו מים? הרי יתכן שהיא חולה חיצונית או פנימית והוא לא יבחין בכך בגלל עיסוקו בסימן המוזר שבחר?

תענית ד: שלשה שאלו שלא כהוגן, לשנים השיבו כהוגן ולאחד השיבו שלא כהוגן ואלו הן: אליעזר עבד אברהם... דכתיב 'והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך וגו'' - יכול אפילו חירת אפילו סומא? ! [והיה חייב לקחתה אם תעמוד בתנאי שהציע. ובכל זאת] השיבו כהוגן והזדמנה רבקה.

לסיכום, הנושא כולו צריך ביאור: 1. למה האהבה בין יצחק ורבקה פורצת אחרי החתונה? 2. מדוע להביא אישה משם אבל לקבוע את המגורים כאן? 3. ומה משמעות הסימן שעושה העבד?

שלוש הנושאים הללו מעבירים את שלוש היסודות בבסיס הבית: ההבנה שנישואים הם המוכנות להתחתן בכל יום מחדש - והכוונה היא להתמקד במתן אמפתיה וביצירת חזון רוחני משותף.

ג. נפתח עם סיפור יפה בבדיחות הדעת: בני זוג חוו חיים איומים ועשו הכול לפגוע אחד בשני. פעם אחרי מריבה אחת יותר מדי, הבעל הרגיש שזהו זה, נגמרו לו הכוחות. הוא הלך לרב 'מקובל' וביקש לקלל את האישה שהיא תלך מהעולם. הרב עצם את העיניים, הדליק נרות, ביקש את השם שלה ושם האימא שלה, ואז אמר שהוא הגיע עד אוצר הנשמות בגן עדן וראה שאפשר לעשות את זה, אבל לפני כן עליה ליהנות חודש אחד מהחיים.

הבעל הפגוע חשב שכדאי לו לסבול חודש אחד ואחר כך יתפטר ממנה. הוא החליט לגרום לה ליהנות כמו שלא נהנתה מעולם. הוא ניגש לבוס שלו וביקש לצאת בחודש הקרוב מהעבודה שעה יותר מוקדם. הוא הגיע הביתה שעה לפני אשתו והחל לפעול במהירות: רחץ את הכלים וסידר את החדרים. ביום השני הוא טיפס מדרגה ועבר לנקות את האבק בארונות. לראשונה בחייו הוציא סמרטוט והבריק את הבית. ביום השלישי הוא הכין לה ארוחת צוהריים כמו שלא עשה מאז השבע ברכות, וביום הרביעי קיבל את פניה דיסק מוזיקה חדש מהלהקה האהובה עליה.

היא הייתה בטוחה שהוא שיכור, אחר כך חשבה שהוא מחפש תשומת לב, בהמשך השתכנעה שהוא עובר משבר, עד שלבסוף לא נותרה לה ברירה והיא התחילה להנות. אחרי שבוע הרגישה לא נעים לעמד מהצד וביקשה מהבוס שלה לצאת שעתיים מוקדם מהעבודה ועברה לחשוב איך להפתיע אותו.

חלפו 29 יום של "ירח דבש" מאוחר, והבעל קיבל טלפון מהרב: "אתה זוכר מה קורה הלילה, אני מפעיל את הקללה...". – "אוי לא", הוא צעק לתוך השפופרת, "אולי נמתין כמה שנים..."

⁴ מפרשים רבים שואלים מדוע התורה רומזת על כך רק בפעם השנייה שמובאת המילה "אולי", רק בעת שאליעזר חוזר על החשש באוזני משפחת רבקה? ישנו ביאור מיוחד במינו בשם הצדיק רבי יצחק מווארקה: בהתחלה אליעזר לא העז להעלות בדעתו שהוא יזכה להיות המחנות של אברהם. זאת הייתה רק תקווה תת מודעת שהוא בעצמו לא היה מודע לה. ואולם כשהוא ראה את המחנות של אברהם קיבל, את לבן ובתואל, אמר לעצמו שלעומתם הוא צדיק גמור ואז צפה ועלתה בו בעוצמה התקווה "אולי לא תאבה האישה ללכת".

אחד האשמים העיקריים במשבר הנישואים כיום, מסתתר בשכונה קטנה בלוס אנג'לס. קוראים לה הוליווד. אינספור סרטים נוצרו כדי לתאר את האהבה כהבזק ספונטאני **שקורה לנו**, פשוט קורה. כשאנו פוגשים באדם שתמיד חיפשנו, 'הנפש התאומה', נוצרת התרגשות גדולה. וכאשר ההתלהבות הזו נעלמת, אנו נבהלים לחשוב שהאהבה נגמרה. ואולם זאת אשליה נוראה שמוטטה את עולם הנישואים ומובילה לטרגדיה וללבבות שבורים. נכון שזה חומר אנושי משובח לסרט של תשעים דקות, אבל החיים נמשכים **90 שנה** ולא 90 דקות וכאן אנו זקוקים לאהבה מסוג אחר לחלוטין.

הקשר הראשוני מתחיל אמנם בהתאהבות מהסוג הזה, מלבבת ופורחת, אבל ההתלהבות הראשונית **מוכרחה להיגמר**. שכן אנחנו מתוכננים להתלהב מדברים חדשים ובמהירות לאבד בהם עניין. התאהבנו, השגנו את מה שרצינו, עכשיו זה כבר לא מרגש.

האהבה האמיתית היא קשר מסוג אחר: אהבה לא מוצאים – אהבה יוצרים. אהבה ברת קיימא היא שותפות שצומחת מתוך החיים והולכת ומתחזקת מיום ליום. אהבה ראויה להערכה היא כזו שמעניקה הגנה וביטחון לכל אחד מבני הזוג - וקשר כזה אינו יכול לצמוח ביום אחד. רק שנים של שיתוף, וויתור, הקרבה, ובעיקר אמפתיה, מסירים את שכבת הנפרדות ומרכיבים אחדות שכל צד אינו יכול לתאר את החיים בלעדי זולתו.

תחשבו על ההבדל בין חתן וכלה ובין ההורים שלהם. תחת החופה עומדים שני זוגות מאוהבים: החתן והכלה שרוצים לפרוץ בריקוד, ולידם עומדים האבא והאימא המאופקים שרק מביטים אחד בשני ומזילים דמעה. מי אוהב יותר? מי מאושר יותר? התשובה ברורה וזה ההבדל בין ההתאהבות הראשונית ובין האהבה שצומחת מתוך החיים.

הנה מילים מופלאות ונדירות שלא היינו יכולים לבקש טובות מהן. הגברת חנה שרפשטיין מניו יורק מספרת: "הייתי נערה בגיל השידוכים ונפגשתי עם בחורים שונים, אבל לא התקדמתי עם אף אחד מהם. באותם ימים נכנסתי לפגישה אצל הרבי מליובאוויטש והוא התעניין לדעת מה קורה בנושא השידוכים. עניתי שנפגשתי עם כמה בחורים, אך אינני רואה את עצמי בונה עתיד עם אף אחד מהם. הרבי שאל לדעתי על בחור מסוים והוכיחי תדהמה. זה היה בחור שפגשתי זמן קצר קודם לכן. הרבי הציע שם של בחור נוסף ועוד אחד... כולם בחורים שפגשתי. הסמקתי, אך הנעתי את ראשי בשלילה. על כל אחד מהם היה לי הסבר מנומק מדוע הוא לא האיש המתאים עבורי".

הרבי חיך ואמר מילים מופלאות: **3. הרבי מליובאוויטש בשיחת יחידות פרטית: את קוראת יותר מדי ספרות יפה ולכן מחפשת דבר שאינו קיים. אהבה היא איננה אותו רגש סוחף ומסנוור המתואר ברומנים. אלו חומרים דמיוניים שמתארים מציאות שאינה קיימת. אהבה הינה רגש ההולך ומתפתח במהלך החיים. האהבה שאת חשה ככלה צעירה אינה אלא התחלה של אהבה אמיתית שפירושה הוא שותפות, אכפתיות ומתן כבוד הדדי. היא פורחת באמצעות הפעולות הקטנות של החיים בצוותא. כאשר חייהם של שני אנשים מתלכדים לכדי פרשת חיים אחת, מגיע כל אחד מהשניים, במשך הזמן, להרגשה שהוא חלק מבן זוגו, עד שאינו יכול לתאר את החיים בלעדיו – זוהי אהבה.**

בכך מבאר הפרשן הדגול, מרבני גרמניה לפני המלחמה, רבי שמשון רפאל הירש, את השאלה הראשונה ששאלנו: מה טמון בכך שהאהבה בין יצחק ורבקה התפתחה דווקא אחרי החתונה?

יצחק ורבקה באו מוכנים לחיים. הם ידעו שאהבה היא רגש שצריך לעבוד עליו, שצריכים להיות ראויים לו. זה לא הבזק ספונטאני שמתרחש מעצמו, אלא **השכר שמעניקים החיים למי שמוכן לפנות מקום לזולתו**. ולכן הם לא הפסיקו לטפח את הקשר ביניהם לאורך החיים המשותפים:

רש"י הירש פרשתנו: ככל שהוסיפה להיות אשתו - כן גדלה אהבתו! וכדוגמת נישואין אלה של הבן היהודי הראשון, כן נוסדים הנישואין בישראל. רוב הנישואין בישראל הם לא על יסוד התשוקה, אלא על פי שיקול התבונה: הורים וקרובים נמלכים בעצמם אם הצעירים מתאימים זה לזה ומשום כך גוברת האהבה ככל שהם מרבים להתוודע זה לזה. אך רוב הנישואין בעולם הלא-יהודי נגמרים על פי מה שהם קוראים 'אהבה', ואין לו לאדם אלא להציץ בתיאורי הנובלות הלקוחים מהחיים כדי להיווכח מה רבה התהום בין ה'אהבה' שלפני הנישואין לבין זו שלאחריהם, מה שונה הכל מתיאור הדמיון. 'אהבה' זו היתה עיוורת ועל כל שעל בעתיד – אכזבה. לא כן הנישואין בישראל שעליהם נאמר 'ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה' – שם החתונה איננה שיא הפריחה אלא השורש לאהבה.

אחרי שהצבנו את היסוד - לפיו אהבה היא רגש שצריך לבחור בו ולפתח אותו, נתקדם אל השלב הבא: במה בעיקר להתמקד? מהי התכונה החשובה ביותר לשימור והעצמת הקשר הזוגי?

אברהם מעביר אותו לאליעזר במלוא העוצמה וזה בדיוק מהות המבחן שעורך העבד לנערה המיועדת: אמפתיה. התכונה המחברת בין בני אדם ששוברת את מחסומי האגו והנפרדות היא היכולת לעצור, להתעלות על האגו ולראות את החיים מנקודת המבט של הזולת.

וזאת הסיבה שאברהם מצווה את אליעזר להביא אישה משם. שכן השכנות, בנות כנען היו בעלות מידות רעות של אגו וריכוז עצמי. כך אומרת התורה בפרשת "אחרי": "כמעשה ארץ מצרים... וכמעשה ארץ כנען לא תעשו", ושם היה מדובר בצורת חיים של פריצות, נהנתנות וריכוז עצמי, כפי שקראנו בפרשת לך לך איך אנשי מצרים לוקחים בכוח את שרה מאברהם.

זה גם מה שמתכוון אברהם במילים הקשות שאומר לאליעזר: "אתה ארור ובני ברוך", שכן אליעזר היה מזרע חם אבי כנען, מי שנהג בגסות באביו, בנוח, ולא הפגין את האמפתיה המינימלית לכסות את גופו בשעתו הקשה. ואף שאליעזר עצמו היה בעל מדרגה נעלית, אבל הגנים של המשפחה היו גסים.

לעומת זאת, בנות ארץ מולדתו של אברהם היו נשים טובות, רכות ומפרגנות. ולכן אברהם אינו מוכן לוותר על התנאי הראשון לשימור מערכות נישואים.

אליעזר הבין היטב את כוונתו של אברהם וזה בדיוק המבחן שהוא עורך לנערה: מבחן האמפתיה והנדיבות. האם תהיה מוכנה להוריד את הכד הכבד משכמה ולהציע מים לעבד שבא מהדרך הארוכה. כמובן, היא הייתה יכולה לומר לו: "הללו, תוציא את הידיים מהכיסים ותדאג לעצמך. אתה גבר זר וחזק ומה פתאום נערה צעירה צריכה להוריד את הכד הכבד מהכתף ולהשקות אותך?".

כדי להביא לשיא את עוצמת הנדיבות שלה, הוא מוסיף ומבקש בקשה בלתי הגיונית: האם תהיה מוכנה להשקות גם את הגמלים? וזאת בקשה מופרכת: גמלים שבאים מהדרך הם מוכנה שבולעת כמויות אדירות של מים. הם יכולים לשתות 50 ליטר בעשר דקות בלי שכדוריות הדם יתפוצצו. ואליעזר הגיע כזכור עם עשרה גמלים, כך שנדרש מהילדונת הזו לסחוב מאות ליטרים, חצי קוב, שזה אומר לרוץ לבאר ולמלא את הכד ולשפוך לשוקת, וכך שוב ושוב.

אבל הללו, היא בסך הכול נערה צעירה והוא גבר חסון, שיזיז את עצמו. אבל רבקה הייתה עשויה מחומר אחר: היא שמעה אדם שמבקש טובה והיא פשוט הלכה לעשות את זה, ואז הוא ידע שיש בה את הגרעין שבלעדיו אי אפשר להקים בית בישראל.

הפרופסור היהודי ג'ון מרדכי גוטמן, מאוניברסיטת וושינגטון, נחשב לאחד המומחים הגדולים בעולם לזוגיות (חפשו את שמו ברשת). כבר ארבעים שנה הוא מנהל 'מעבדת זוגיות' בה עוקב אחרי העליות והירידות בחייהם של מאות זוגות במטרה לגלות את סוד הדבק שמקשר בין זוגות נשואים באושר. גוטמן מסוגל כיום 'לנבא' אלו מבין נבדקיו יתגרשו בתוך שלוש שנים. הוא יושב עם הזוג לשיחה וכותב על פתק את סיכויי ההישרדות שלהם והוא מפגין הצלחה ב-94 אחוזים מהמקרים!

גוטמן עוקב אחר סגנון ניהול הוויכוח שלהם. הוא מעורר ויכוח על הנושאים הרגילים עליהם רבים זוגות - כמו הגרביים הזרוקים בסלון, מי ייצא מהעבודה מוקדם כדי להקפיץ את הילדים לחוגים, ואחריותו של מי לקחת עבודה נוספת כדי לכסות את חוב המשכנתא התופח - והוא בוחן את הדרך בה מתנהל העימות. המסקנה שלו היא ש"כל הגורמים שמכשילים נישואים או מבטיחים קשר יציב נמצאים שם". אם הם מגלים אמפתיה לדעה שונה ומוכנות לשנות את דעתם בעקבות עמדתו של הזולת - הוא אופטימי, אם לא - הוא מתחיל לדאוג (מתוך ספרו, *the Marriage Clinic*).

זה בדיוק הנושא שבדק העבד: הוא הראשון שמפעיל את "מבחן גוטמן" לזיהוי אמפתיה...⁵

⁵ וארט יפה: כאשר רבקה נכנסה לאוהל שרה, חזרו שלוש הניסים שהיו אצל שרה: "ענן פרוש על האוהל, ברכה מצויה בעיסה, ונר דלוק מערב שבת לערב שבת". וארט יפה אומר ששלוש הסימנים העידו על טוב הלב שלה: "ענן פרוש על האוהל" הוא רמז לאחדות ושלום השרויים על הבית, ככתוב "ופרוש עלינו סוכת שלומך". "ברכה מצויה בעיסה" הוא רמז לאישה שליבה פתוח לאורחים ואף פעם אינה דוחה את העני בכך שאין לה מספיק אוכל, אלא תמיד מרגישה שהעני מביא עמו את הברכה. ו"נר דלוק מערב שבת לערב שבת" פירושו שהרוגע

אבל רגע, מה עם האלילות? מה עם העבודה זרה שהקיפה את רבקה? המפרשים מסבירים שאברהם לא נבהל מזה. משום שהוא ידע **שדעות לא עוברות בתורשה**. בעוד שאופי הוא האדם עצמו וקשה לשנות אותו, דעות הם רעיונות שבאים מבחוץ, ולכן החיים בצילו של יצחק הטהור יציפו בה את האמונה העמוקה באלוקים. אחרי הכול, **אברהם הכיר זאת מעצמו**. הוא עצמו גדל בביתו של תרח, עובד האלילים המפורסם, אבל הפך להיות בעל התשובה הראשון שהכיר בכוחו של מי שמסובב את הגלגל.

כלי יקר כד,ג: טבע האבות נמשך גם לבנים – [אמנם] זה דווקא באותן עבירות הבאות מפאת **החומר [הגוף והאופי]**, כמו אכילה, זימה, וכילות, וקנאה וכל המידות הרעות הנתלים בחומר, נגעים אלו מתפשטים מהאבות לבנים ותולדותיהם, אבל העבודה זרה - דבר התלוי **בשכלו** של אדם אינו מתפשט מאבות לבנים... על כן היה אברהם מרחיק הכנענים, שהיו שטופי זימה וכמה מיני עבירות הנתלים בחומר האדם... אך לא הרחיק לבן ובתואל שלא היה בהם כי אם פחיתת העבודה זרה.

כעת מובנת היטב הנקודה האחרונה (ראו רמב"ן): מדוע אברהם מתעקש שהם ישובו לגור בארץ? שכן היסוד העיקרי של הבית היהודי הוא יראת שמים. חזון משותף להיות חלק בתיקון העולם במלכות ה' ואת זה אפשר לעשות רק בארץ, הרחק מאווירת האלילות של לבן ובתואל.

בסיכומו של דבר, את **הלב** של האישה מייבא אברהם מחוץ לארץ ואילו את **האידיאולוגיה** של הבית הוא מצמיח בארץ ישראל. זה השילוב הנכון: בית שעומד על **אמפתיה** ועל **יסודי התורה והמצווה**.

אגרות קודש חלק ד עמוד רעד: בנוגע לספקותיה [על העיקר והטפל בבחירת זיווג] בטח תשים ליבה **בנין בית גשמי** איך הוא, אשר אף שמייפים אותו בחיצוניותו, אבל העיקר הוא שיהיה בנוי על יסוד חזק ומחומרים מתאימים עבור האנשים שצריכים לדור בו ולא למראה עיני האנשים העוברים ברחוב. ועל אחת כמה וכמה בבניין בית בישראל שהעיקר הוא שיהיה בנוי על יסוד חזק הוא התורה ביראת שמים, אשר תורתנו נקראת 'תורת חיים' והיא מורה דרך בחיים היום-יומיים. וחווות דעת העוברים ברחוב על אודות היופי החיצוני, אינה אלא טפל לגבי החלק העיקרי הנ"ל.

כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של **שלוחי הרבי ברחבי תבל**

ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב

ששורה בבית אחרי הדלקת נרות המשיך כל השבוע. בדרך כלל השעות עד הדלקת נרות הן רוח סערה בכל בית יהודי, ואולם הרגע בו האישה מסיימת להדליק נרות וצונחת על הספה, מאיר בבית רוח שלווה ואהבה. ואצל רבקה האווירה הנפלאה הזו נמשכה "מערב שבת לערב שבת".